

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Тимчасовий стандарт вищої освіти за
третім (освітньо-науковим) рівнем
за
освітньо-науковою програмою

«Політологія»

Спеціальність «Політологія»

Затверджено вченою радою університету «27» травня 2016 року,
протокол № 7.

Тимчасовий стандарт підготовки

Доктора філософії

за спеціальністю 052 – «Політологія»

Тип диплому

одиничний

Обсяг програми

40 кредитів ЄКТС

Нормативний термін навчання

4 роки

Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за програмою, і вимоги до професійного відбору вступників.

- Попередній рівень освіти або(та) професійної підготовки: освітньо-кваліфікаційний рівень магістра або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста як за спеціальністю «Політологія», так і за іншою спеціальністю.

- Конкурсний відбір вступників при прийомі на навчання для здобуття ступеня доктора філософії здійснюється на основі здобутого ступеня магістра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста політології чи спорідненого напрямку підготовки за сумою балів одержаних при складанні вступного іспиту із спеціальності «політологія» (в обсязі стандарту вищої освіти магістра з відповідної спеціальності); вступного іспиту з іноземної мови; презентації дослідницьких пропозицій за тематикою передбачуваного керівника; презентації дослідницьких досягнень. Вступні випробування до аспірантури проводяться предметними комісіями.

Для забезпечення цілей підготовки фахівця, які подані в освітньо-кваліфікаційній характеристиці, абітурієнт повинен:

Знати:

- зміст базових політологічних теорій, різні підходи до аналізу та пояснення історії та теорії політики, влади, політичних інститутів та процесів, порівняльної політології;
- загальні положення та засади різних політологічних парадигм;

- закономірності та тенденції розвитку політології як науки;
- методологію та методику проведення політологічних досліджень і політичної аналітики;
- методику розробки рекомендацій та прогнозування політичних наслідків соціальних, економічних та інших управлінських рішень;
- систему місцевого самоврядування, інститутів державної влади в Україні та в зарубіжних країнах;
- основи законодавства і правового регулювання, сутність і специфіку різних форм державного правління і державного устрою, політичних режимів, виборчих та партійних систем;
- специфіку політичного менеджменту та маркетингу;
- основи геополітики, міжнародних відносин та глобального управління;
- осмислення логіки політичних процесів сучасності в Україні та за її межами, засвоєння практичних навичок з точки зору аналізу подій, що відбуваються.
- **Уміти:**
 - давати визначення політичним явищам, феноменам, процесам;
 - характеризувати типи політичних систем країн світу та режимів;
 - здобувати і об'єктивно аналізувати політичну інформацію, якісно обробляти її за допомогою комп'ютерної техніки
 - надавати органам влади, суспільно-політичним організаціям, органам місцевого самоврядування теоретичну і методичну допомогу з вивчення і аналізу політичного життя суспільства
 - проводити кваліфікований аналіз і давати оцінку прийнятим рішенням, постановам органів законодавчої, виконавчої влади, партійних і громадських організацій, їх лідерів
 - самостійно вести політичні дослідження, розробляти програми конкретних досліджень, виробляти рекомендації щодо вдосконалення розбудови державності та політичних інститутів України;

- консультувати керівників різних структур, державних і приватних установ, інформаційних служб, міжнародних організацій з питань оцінки перспектив розвитку соціально-політичних процесів, політичної поведінки людей, прийняття управлінських рішень та їхніх наслідків;
- брати участь в політичних дискусіях, передвиборчих кампаніях, політичних опитуваннях у якості експертів;
- читати та перекладати зі словником двома іноземними мовами;
- працювати із комп'ютерними програмами обробки даних.

Володіти навичками:

- конспектування лекцій;
- самостійної роботи з фаховою літературою;
- написання рецензій, есе, рефератів, аналітичних доповідей;
- написання курсових робіт та наукових статей;
- перекладу професійної оригінальної літератури;
- проведення політичних досліджень;
- політичного прогнозування та підготовки рекомендацій для органів влади;

Для професійної діяльності протипоказані властивості:

- психологічні відхилення від нормального стану людини;
- нездатність переносити довгі психологічні навантаження та стреси;
- фізичні недоліки, відповідно встановленим медичним нормам.

Мета і характеристика програми

Підготовка доктора філософії для здійснення науково-педагогічної та дослідницької професійної діяльності у галузі політології.

Цей тимчасовий стандарт на базі освітньо-професійної програми є нормативним документом Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, у якому визначається нормативний термін та зміст навчання, встановлюються вимоги до змісту, обсягу й рівня освіти та професійної

підготовки фахівця відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня певного напрямку і спеціальності.

Цей стандарт використовується при:

- розробці та корегуванні відповідних навчальних планів і програм навчальних дисциплін;
- розробці засобів діагностики рівня освітньо-наукової підготовки фахівця;
- визначенні змісту навчання в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації.

за спеціальністю: 052 - "Політологія".

Цей стандарт встановлює:

- нормативну частину змісту навчання у навчальних об'єктах, їх інформаційний обсяг та рівень засвоєння у процесі підготовки відповідно до вимог освітньо-професійної програми;
- перелік навчальних дисциплін підготовки фахівців;
- форми державної атестації;
- нормативний термін навчання.

Основна зорієнтованість програми – формування високої демократичної культури, навичок комплексного впливу на стан і поведінку соціальних груп та окремих індивідів при захисті їхніх громадських і політичних прав та свобод на підставі вміння аналізувати та оцінювати соціальні та політичні явища й конфліктні ситуації, компетентно розробляти заходи оптимального вирішення соціально-політичних проблем суспільства, досліджувати аналізувати й прогнозувати політичні процеси та їх перспективи;

- спрямованість програми – комбінована.

Програмні компетентності

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати комплексні проблеми як в теоретико-методологічній сфері досліджень політичної науки, так і в сфері сучасної політичної практики.

Загальні компетентності

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань);
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
 - розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей і відносно природи (принципи біоетики);
 - здатність навчатися;
 - здатність до критики та самокритики;
 - креативність, здатність до системного мислення;
 - адаптивність і комунікабельність;
 - наполегливість у досягненні мети;
 - відповідальність за якість виконуваної роботи;
 - толерантність;
 - базові уявлення про основи філософії, політики та педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури й політичної соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній науково-дослідній й соціально-політичній діяльності;

Фахові компетентності

- Здатність до науково-дослідницької роботи;
- Ґрунтовна підготовка з політології для використання політологічного апарату при розв'язанні прикладних і наукових завдань в сфері політичного;
- Знання сучасних політологічних теорій та методологічних підходів до аналізу систем, режимів та процесів;

- Здатність аргументовано переконувати колег у правильності пропонуваного рішення, вміти донести до інших свою позицію;
- Дотримання професійної етики політологічної діяльності;
- Здатність професійно та чітко викладати результати власних досліджень для широкої аудиторії;
- здатність спілкування іноземною мовою в конкретній професійній/фаховій сфері з урахуванням особливостей використання професійної/фахової лексики;
- уміння описати результати дослідження, викласти думку, повідомити про основні положення наукового дослідження;
- володіння навичками академічного спілкування іноземною мовою, в тому числі викладу результатів наукового дослідження;
- здатність сприймати та обробляти новітню фахову інформацію із наукових джерел іноземною мовою;
- лінгвістична, соціолінгвістична, соціокультурна, прагматична та риторична компетентності для забезпечення ефективного професійного спілкування іноземною мовою у науковому та академічному середовищі.

Програмні результати навчання (компетентності), якими має володіти здобувач вищої освіти. Випускники вищого навчального закладу за кваліфікацією “доктор філософії” будуть працювати переважно в таких галузях, як дослідницька робота у державних наукових установах; науково-педагогічна робота за фахом у вищих навчальних закладах I-IV рівня акредитації; аналітико-консультативна діяльність з політичних питань в органах державного управління та місцевого самоврядування, політичних партіях та громадських організаціях; засобах масової інформації у якості політичного оглядача; політологом в центрах, дослідницьких групах, що займаються вивченням та прогнозуванням політичних процесів, а також проблемами реформування політичної системи; експертом, радником з питань дослідження та аналізу політичних процесів при міжнародних організаціях та фондах.

Мають бути сформовані теоретичні знання та практичні навички у застосуванні прогностичних методів дослідження у процесі підготовки та прийняття політичних рішень. Після закінчення докторантури за вказаною спеціальністю фахівець повинен

Знати:

- у повній мірі володіти професійними знаннями у галузі політичної теорії і методології, вміти застосовувати їх у своїй фаховій діяльності;
- особливості роботи з вибраної професії, бути професійно орієнтованим;
- методики і форми організації та здійснення навчального процесу зі спеціальності «політологія»;
- лексичні, граматичні, стилістичні та структурні особливості іншомовної наукової літератури;
- термінологія галузі наукового дослідження;
- граматичні структури, що є необхідними для адекватного вираження відповідних ідей та понять, а також для розуміння і продукування широкого спектру текстів у науковій сфері (усно та письмово).
- здатність аналізувати, синтезувати та обговорювати сучасні теоретико-методологічні підходи, в межах та поза область дослідження, ставити загальні теоретичні проблеми та планувати шляхи їх вирішення;
- здатність використовувати критичні знання, що закріплено написанням: 1) рецензії на статтю чи книгу, 2) реферату за тематикою філософських та методологічних проблем науки;
- здатність аналізувати та посилатися на відповідні основні найбільш передові філософські підходи, концептуальні та теоретико-методологічні засади щодо наукових досліджень в письмовій формі, через усні виступи та презентації, в дисертації, знання актуальних теоретичних дискусій та трендів щодо соціально-гуманітарних наук;

- знання основних можливостей наукової співпраці для соціальних та гуманітарних наук, перспектив міждисциплінарних досліджень, визначаючи позитивні/негативні аспекти своєї власної області дослідження;
- знання характеру та історичної динаміки основних теоретичних філософських проблем, критичного осмислення їх зв'язку з сучасністю та впливу на інтелектуальний розвиток суспільства і трансформації науки.

Уміння і навички

- готувати необхідну супровідну інформаційну підтримку для політичних партій, виборчих штабів, недержавних організацій;
- здійснювати теоретико-аналітичний супровід та аналіз подій в органах державної влади та державного управління;
- аналізувати політичні рішення, визначати загрози та ризики на шляху їхньої імплементації;
- надавати аналітично-консультативні послуг державним установам та громадським організаціям;
- підготувати навчально-методичне забезпечення учбового процесу, з політологічних дисциплін, організацію самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів;
- здатності до ефективної, плідної та фахової комунікативної взаємодії з політологічною, науковою спільнотою
- написання рецензій, наукових статей та есе, аналітичних записок, прогнозування політичних процесів, здійснення дослідницької діяльності;
- розробки політологічного інструментарію та проведення політологічних досліджень;
- написання дисертації, що носить характер самостійного дослідження з політичної проблематики;
- сучасної методики викладання суспільно-політичних дисциплін;

- проведення педагогічної та виховної роботи в навчальних закладах;
- користуватися граматичними зворотами, специфічними для наукової комунікації іноземною мовою;
- володіти типовими для наукової комунікації лексико-синтаксичними моделями;
- робити оптимальний набір лексики та граматичних конструкцій при складанні наукових текстів різних типів (статей, анотацій, резюме, монографій, тез, доповідей на конференціях і т.ін.);
- виконувати письмовий переклад та письмовий анотаційний переклад текстів з відповідної галузі науки;
- диференціювати різні типи наукових текстів та структурувати їх відповідно до чинних міжнародних стандартів;
- усно та письмово представляти наукові результати іноземною мовою відповідно до вимог міжнародних стандартів;

Придатність до працевлаштування

Організаціями, де можуть бути працевлаштовані фахівці напряму 052 - "Політологія", підготовка яких здійснюється в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна, є: органи державного управління та місцевого самоврядування; політичні партії та громадські організації; дослідницькі установи; міжнародні політичні фонди; недержавні організації; державні і недержавні структури з проблем політичного маркетингу та менеджменту; наукові інститути і центри, дослідницькі групи, які вивчають та прогнозують політичні процеси; вищі навчальні заклади I-IV рівня акредитації.

Стиль викладання, навчання та система оцінювання

Згідно із "Положенням про організацію навчального процесу в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна", в університеті впроваджено кредитно-модульну систему організації навчального процесу. Кожен окремий модуль може включати семінарські й практичні заняття, колоквиуми, завдання для самостійної роботи, письмові контрольні роботи тощо. Всі види робіт, що виконуються студентами, повинні бути відображені в робочій

навчальній програмі дисципліни. Письмові контрольні роботи, передбачені робочою навчальною програмою дисципліни, можуть бути різними за формою: тест, розгорнута відповідь на питання, розв'язання задач, написання есе тощо.

Контрольні заходи є необхідним елементом зворотного зв'язку у процесі навчання. Вони визначають відповідність рівня набутих докторантами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти.

Знання докторантів оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

- “відмінно” – докторант міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко й всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;
- “добре” – докторант добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;
- “задовільно” – докторант в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

– “незадовільно” – докторант не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Форми атестації здобувачів вищої освіти.

Атестація випускників освітньо-кваліфікаційного рівня "Доктор філософії" з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» проводиться відповідно до навчального плану за національною системою оцінювання у формі екзаменів та заліків.